

Asia: VN/30583/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston maaseutupoliittiseksi selonteoksi eduskunnalle

1. Yleiset huomiot

Mitä ajatuksia selontekoluonnos herättää? Huom. Ilmoita tässä, mikäli yksityishenkilönä haluat, että lausuntosi näkyy myös hankeikkunassa.

Hämeenlinnan elinkeinopoliittinen neuvottelukunta katsoo, että luonnos maatalouspoliittiseksi selonteoksi on johdanto-osaa lukuun ottamatta liian yleisluonteinen ja kuten selonteossa todetaan osin vieraantunut maaseudun todellisuudesta esittäessään toiveita ja odotuksia tavoitteina ja kehityssuunnitelmina.

2. Maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmä

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmään liittyen olennaiset?

-

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

3. Maaseutualueiden tilannekuva ja muutostekijät

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutualueiden tilannekuvaan ja muutostekijöihin liittyen olennaiset?

Johdanto-osa antaa hyvän tilannekuvan maaseudun nykytilasta ja näköpiirissä olevasta kehityskulusta, jota tilannekuvasta johdettu swot - analyysi ei vastaa.

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

Johdanto-osa antaa hyvän tilannekuvan maaseudun nykytilasta ja näköpiirissä olevasta kehityskulusta, jota tilannekuvasta johdettu swot - analyysi ei vastaa.

Sisäisiksi vahvuuksiksi listatut asiat ovat pääosin vasta mahdollisuuksia. Todennettavat vahvuudet, joiden varaan vision strategiat voidaan rakentaa ovat: yrittäjyys ja moniosaaminen, luonto ja luonnonvarat, paikallinen identiteetti ja kulttuuri.

Sisäiseksi heikkoudeksi kuvattu puhetapa ei ole maaseudun sisäistä vaan ulkoisen katsojan (julkinen hallinto, media, kaupunki - maaseutu vastakkainasettelu) synnyttämä ja ylläpitämä. Keskeisin sisäinen heikkous on kaupungistumisen vetovoiman aiheuttama väestö- ja elinkeinomuutos. Tämän heikkouden poistamiseksi ei selonteossa ole esitetty selkeää polkua.

Paikallisten ja alueellisten viranomaisten aloitteellisuus maaseutualueiden pitkäjänteisen kehityksen suunnittelussa ja toteuttamisessa on laiminlyöty, mikä on ilmeinen heikkous.

Ulkoisten mahdollisuuksien muuttaminen vahvuuksiksi edellyttää selonteon esittämää poikkihallinnollista ja eri hallinnonalojen sisällä olevien toimialojen välistä yhteistyötä sekä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden mukanaoloa.

Nopea digitaalinen perusinfrastruktuuri on edellytys maaseutujen elinehtojen tulevaisuudelle kaikilla sektoreilla.

Kestävyyssiirtymällä selonteko tarkoittanee kestävästi toteutettua maataloutta ja elinkeinoja maaseutualueilla. Tki-panostuksia olisi luontevaa kohdistaa edistämään ruokajärjestelmän, metsäbiotalouden, hyvinvointitalouden ja matkailun kehittymistä kestäväksi yhdessä yrittäjien, yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa.

Mahdollisuuksien toteuttamiseksi Hämeenlinnan elinkeinopoliittinen neuvottelukunta ehdottaa pitkäjänteisen aluekehittämisohjelman laatimista maaseutualueille, jolloin toteuttamiseen saadaan sitoutumaan myös yksityinen elinkeinoelämä ja rahoittajat. Tällainen ohjelma olisi erityisesti maaseutumaisia alueita sisältävien kaupunkien velvollisuus tasapainoisen kehityksen turvaamiseksi.

EU:n maaseuturahasto mahdollistaa yleishyödyllisiä investointeja ja paikallista ja alueellista kehittämistä. Esimerkiksi Nuoriso Leader.

Ulkopuoliset uhat

Väestönmuutoksen vaikutukset aiheuttavat palveluverkko- sekä rakennemuutoksia maaseutualueiden talouteen muodostavat lähiaikojen vakavimman uhan maaseudun kehittämiselle. Kehittäminen edellyttää rahoituslähteitä, jotka muutosten myötä vähenevät.

Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden väheneminen alkavat vaikuttaa maaseutualueiden arkeen, elämään ja elinkeinotoimintaan enenevässä määrin. Siitä syntyvät riskit ja mahdolliset kriisitilanteet edellyttävät toimia ennen kuin ne vaikuttavat ruokajärjestelmän toimintaa haittaavasti.

Luonnon monimuotoisuuden vähenemiseksi ja samalla elinvoiman ja mahdollisuuksien lisäämiseksi tehokkaana keinona ovat luonnonsuojelualueiden ja erityisesti kansallispuistojen perustaminen (Tiedekansallispuisto Evolle esimerkkinä)

4. Kansallinen maaseutuvisio

Onko selonteossa kuvattu maaseutuvisio olennainen?

Selonteossa ei ole kuvattu maaseutuvisiota l. esitetä tavoitetilaa, johon maaseutupolitiikalla 2040-luvulle pyritään päästä.

Puuttuuko maaseutuvisiosta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

1. Kansallinen maaseutuvisio jättää kertomatta vision olennaisen, ainoan tehtävän; tavoitetilan kuvaamisen. Sen sijaan, siinä kuvataan laveasti, mitä se koskee, ketkä ja miten sitä toteutetaan. Se toivoo, että mahdollisuuksiin tartutaan innokkaasti, omia yksilön resursseja käyttäen, kuitenkin yhdessä ja tuloksia saaden. Näin kuin itsestään syntyy Elävät maaseutumme, jotka ovat turvallisen, toiveikkaan ja menestyksekkään tulevaisuuden ytimessä.

Koska maaseudun elinkeinot perustuvat moniosaamiseen ja yrittämiseen, tavoitetila voisi olla Monimuotoisen yrittäjyyden ja luonnon kestävä tulevaisuus. Maaseutualueiden vahvuudet ja mahdollisuudet sisältyvät näihin käsitteisiin ja yleiseen tulevaisuuden kuvaan, joista hyötyy koko Suomi.

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuosituksukset (Anna vastaukset monivalintakysymykseen kohdassa seitsemän Muut täydennystarpeet)

Ovatko selonteossa tunnistetut poikkihallinnolliset tavoitteet (5 kpl) ja kehittämissuosituksukset (24 kpl) olennaiset?

Tavoitetasolla selonteko kattaa keskeisimmät maaseutupolitiikan kehittämisen osa-alueet. Sen sijaan kehittämissuosituksissa on runsaasti tarvetta täsmentää, konkretisoida ja kriittisesti tarkastella suositusten merkitystä ja hyötyä todelliselle maaseudun kehittämiselle.

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset tavoitteet (1-3 kappaletta)?

Tavoite: Ajantasaistetaan digitaalista ja fyysistä saavutettavuutta

Tavoite: Vahvistetaan talouden uudistumista tukevia rakenteita

Tavoite: Voimistetaan toimintaedellytyksiä, luottamusta ja tulevaisuususkkoa

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit tavoitteisiin tavoitekohtaisesti:

Tavoite: Voimistetaan toimintaedellytyksiä, luottamusta ja tulevaisuususkkoa [On kannatettavaa, että asuttavuuteen on kiinnitetty huomiota ja sen palveluratkaisujen aloite pidetään julkisen sektorin puolella. Monimuotoinen yrittäjyys ja luonto on sovitettava yhteen kestävyyssiirtymän toteuttamiseksi. Tällöin yhteiskunnalliset, ympäristö ja taloudelliset hyödyt ja haitat on määriteltävä tieteelliseen tietoon perustuvina todellisina elinkaarikustannuksina täysimääräisesti. Näiden tietojen pohjalta sovitaan toimenpiteistä ja tehdään aidosti päätökset kaikkien osapuolten kanssa yhdessä. Selonteon mukaisesti, tavoitteiden tulee palvella kokonaisvaltaisesti myös maaseutualueiden

tarpeita, taloutta ja toimintaympäristöjä, asukkaita, yhteisöjä ja yrityksiä.

Välttämättömyyspalveluiden yleispalveluvelvoitteet ovat ensimmäisiä ratkaistavia asioita maaseutujen kehittämisessä. Välttämättömyyspalvelut, laajasti käsitettynä, ovat selkäranka, jonka varaan pitkäjänteinen kehittämistyö rakentuu. Mikäli niiden turvaamisesta ei ole varmuutta, eivät asukkaat, yrittäjät ja rahoittajat ole valmiita ottamaan riskiä varojensa menettämisestä. Tässä yhteydessä tulee myös arvioitavaksi seudulliset skenaariovaihtoehdot: älykäs kehitys – älykäs sopeutuminen.]

**Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset kehittämissuositukset (1-5 kappaletta)?
(Merkitse kehittämissuosituksen numerot 1-24)**

KEHITTÄMISSUOSITUS 1: DIGITAALISEN KUILUN KAVENTAMINEN

KEHITTÄMISSUOSITUS 3 : KESTÄVÄ LIIKKUMINEN JA LIIKENNE

KEHITTÄMISSUOSITUS 6 : MAASEUTUVAIKUTUKSET, ASUMINEN JA TALOUDEN RAKENTEET

KEHITTÄMISSUOSITUS 7 : KOORDINAATIO EU-RAHASTOJEN VÄLILLÄ

KEHITTÄMISSUOSITUS 11 : TKI-RAHOITUS, INNOVAATIOJÄRJESTELMÄ JA PIENET TOIMIJAT, NUORET JA NAISET

KEHITTÄMISSUOSITUS 16: LUONNONVARAT, MAANKÄYTTÖ JA

OIKEUDENMUKAISUUS

KEHITTÄMISSUOSITUS 19: VÄLTÄMÄTTÖMYYSPALVELUIDEN TARKISTAMINEN JA VARMISTAMINEN

Puuttuuko poikkihallinnollisista tavoitteista tai kehittämissuosituksista jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit kehittämissuositukseen suosituskohtaisesti:

16. Luonnonvarat, maankäyttö ja oikeudenmukaisuus [Monimuotoinen yrittäjyys ja luonto on sovitettava yhteen kestävyys siirtymän toteuttamiseksi. Tällöin yhteiskunnalliset, ympäristö ja taloudelliset hyödyt ja haitat on määriteltävä tieteelliseen tietoon perustuvina todellisina elinkaarikustannuksina täysimääräisesti. Näiden tietojen pohjalta sovitaan toimenpiteistä ja tehdään aidosti päätökset kaikkien osapuolten kanssa yhdessä. Selonteon mukaisesti, tavoitteiden tulee palvella kokonaisvaltaisesti myös maaseutualueiden tarpeita, taloutta ja toimintaympäristöjä, asukkaita, yhteisöjä ja yrityksiä.]

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

Ovatko liitteessä kuvatut maaseutualueiden nykytilanne ja muutostekijät olennaiset?

-

Puuttuuko nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvauksesta jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

7. Muut täydennystarpeet (anna tässä kohdassa vastaukset kohdan viisi monivalintakysymyksiin)

Onko selonteossa muita täydennystarpeita?

-

Kangas Martti
Hämeenlinnan Yrittäjät ry

Kangas Martti
Hämeenlinnan Yrittäjät ry - Hämeenlinnan kaupungin elinkeinopoliittinen
neuvottelukunta, Martti J. Kangas, puheenjohtaja